— Ти… як це воно… ледацюг, і ти, ледацюг, хочеш мати мене твій жінка. Не буде діло. Ніколи, атож, ніколи не стане ледацюг мій чоловік.

Отаким робом Джой Моліно виклала Джекові Гаррінгтону все, що мала на думці, точнісінько так само, як за день перед тим і Луї Савоєві, хіба що тільки більш утертими словами, та ще його рідною мовою.

— Послухай-но, Джой…

— Ні-ні, чого б то я мав слухати ледацюг? Це ж ой який поганий діло — ти вештаєшся кругом, ходиш мій хатина і нічого не робиш. Чим ти будеш годувати сім'я? Чому не маєш золотий пісок? Інший люди має сила-силющий.

— Таж я он як тяжко роблю, Джой. Нема того дня, щоб не никав десь по берегах чи притоках. Навіть оце тепер тільки-но вернувся. Ще й собаки не відхекались. Іншим таланить, і вони знаходять хтозна-скільки золота, а мені… мені ніколи не таланить.

— Ага! А коли отой один, що має жінка-індіянка, отой Мак-Кормек, коли він знайшов Клондайк, ти не ходив. Інший люди ходив, інший люди тепер багатий.

— Ти ж знаєш, я шукав тоді у верхів'ях Танани, — заперечив Гаррінгтон, — і сном-духом не відав про Ельдорадо, ані про Бонанзу, аж поки стало вже надто пізно.

— То інший річ, а тільки ти однак… як це воно… ходиш не той дорога.

— Що?

— Не той дорога. Ходиш… ну, так… манівцем. Ніколи немає надто пізно. Отам, на той річка, що звуть Ельдорадо, є один багатющий місце. Один людина зоставив кілки і пішов геть. Ніхто інший не знає, що йому сталося. Отой людина, що зоставив кілки, більше нема. Шістдесят день ніхто інший не може забрати собі той місце. А тоді інший люди, сила-силющий інший люди… як це воно… нападеться на той місце. Потім пуститься навперегони, ой як швидко, наче вітер, щоб брати документ. Один людина буде дуже багатий. Він матиме чим годувати сім'я. Гаррінгтон удав, ніби це його не вельми обходить.

— А коли минає строк? — запитав він. — І що то за місце?

— Ото я й казав учора вечором Луї Савой, — провадила вона далі, пустивши повз вуха його запитання. — Він, я думаю, візьме гора.

— Під три чорти Луї Савоя!..

— А Луї Савой казав учора вечором у мій хатині: "Джой, — казав, — я дужий людина. Я маю добрі собаки. Я маю міцні груди. Я візьму гора. Тоді ти будеш мати мене твій чоловік?" А я казав йому, я казав…

— Що ти сказала?

— Я казав: "Як Луї Савой візьме гора, тоді він буде мати мене свій жінка".

— А як не візьме?

— Тоді Луї Савой, він не стане… як це воно… батько моїх дітей.

— А якщо гору візьму я?

— Ти — гора? Ха-ха! Ніколи!

Хоч який був прикрий той сміх, він однаково тішив вухо. Гаррінгтон і не образився. Він давно вже попався в неволю. До того ж був не один він такий. Усі закоханці Джой Моліно терпіли від неї точнісінько так само. А ту мить вона була навдивовижу чарівна, з трохи розтуленими устами, розшаріла від палючих цілунків морозу, з очима, що в них мерехтіли звабливі вогники спокуси — найбільшої з усіх спокус, яку можна уздріти тільки в очах жіночих, її собачий запряг збився коло неї теплим кошлатим клубком, а передовик, Вовче Ікло, злегенька поклав свій довгий писок їй на коліна.

— А якщо я все-таки візьму гору? — наполягав Гаррінгтон.

Вона звела очі від собак на закоханця, тоді знов опустила їх.

— Як ти скажеш, Вовче Ікло? Коли він сильний людина і добуде документ, чи стати нам тоді його жінка? Га? Як ти скажеш?

Вовче Ікло нашорошив вуха й сердито рикнув на Гаррінгтона.

— Такий холоднеча, — нараз мовила Джой з суто жіночою непослідовністю і, підхопившись на рівні, заходилася порядкувати коло свого запрягу.

Закоханець незворушно поглядав на неї. Від першої їхньої зустрічі вона водила його за носа, і до всіх його чеснот небавом долучилося ще й терпіння.

— Гей, Вовче Ікло! — вигукнула Джой, скочивши на санки в ту мить, як вони рвучко зрушили з місця. — Гей! Гей-йо! Поїхали!

Краєчком ока Гаррінгтон спостерігав, як її запряг пустився на стежку, що вела до Сорокової Милі. Там, де колія розгалужувалась і повертала через річку до форту К’юдагі, Джой зупинила собак і озирнулась.

— Агов, пане ледацюг! — гукнула вона. — Вовче Ікло каже "так"… коли ти візьмеш гора!

Хтозна-як, але чутка про це пішла гуляти по Сороковій Милі, і весь тамтешній люд, який і перед тим губився в здогадах щодо можливого вибору Джой Моліно з-поміж двох її останніх закоханців, тепер гомонів про наступні перегони і йшов у заклади, ставлячи на гаданого переможця. Селище розкололося на два табори, і кожен робив усе, щоб його обранець був на фініші перший. Точилася запекла боротьба за найпрудкігаих в окрузі собак, бо ж саме собаки, притім добрі собаки, були найпевнішою запорукою перемоги. А на перемоящя чекала неабияка винагорода. Йшлося не тільки про жінку незрівнянної краси, але й про золоту копальню, яку оцінювано щонайменше в мільйон доларів.

Тої осені, коли розлетівся поголос про Мак-Кормекову знахідку на Бонанзі, все Пониззя, у тім числі й Серкл-Сіті та Сорокова Миля, ринуло до верхів'їв Юкону — туди подалися всі, окрім тільки тих, що, як Джек Гаррінгтон і Луї Савой, шукали золота на заході. Понастромляли кілків поспіхом скрізь, де трапиться, — на лосячих пасовиськах, на берегах приток, — і отак, випадково, захоплено й одну, негодящу за всіма прикметами річку, Ельдорадо. Олаф Нелсон обгородив кілками займанку завдовжки п'ятсот футів, швиденько послав заявку до реєстраційної контори і так само швиденько подався геть. За тих часів ця найближча контора була в поліційних казармах у форті К'юдагі, за річкою навпроти Сорокової Милі; та тільки по окрузі пішов поголос, що Ельдорадо — це чиста скарбниця, як хтось дізнався, що Олаф Нелсон не потурбувався спуститись річкою і належним чином закріпити за собою право власності. Люди жадібно пасли очі на покинутій призводом ділянці — адже всі знали, що там лежать цілі тисячі доларів, які тільки й дожидають лопати та промивного жолоба. Проте чіпати її не важились: закон давав два місяці на те, щоб зареєструвати ділянку, а тим часом вона вважалася зайнятою. Вся округа знала, що Олаф Нелсон зник, і десятки людей лаштувалися кинутись туди, а потім пуститися навперегони до форту К'юдагі.

Та на Сороковій Милі суперництво не набрало розвою. Селище було заклопотане тим, щоб якнайліпше спорядити в дорогу своїх обранців — хто Джека Гаррінгтона, а хто Луї Савоя, — і нікому більше не забракло розуму встряти й собі в боротьбу. До реєстраційної контори треба було гнати добру сотню миль, отож кожен з двох суперників мав дістати по чотири запряги, щоб змінювати їх по дорозі. Зрозуміло, що долю перегонів вирішували останні двадцять п'ять миль, і прихильники кожного силкувалися добути на цей запряг щонайдужчих собак. І таке запекле суперництво точилося між двома таборами, і такі великі гроші вони ладні були платити, що ціна на собак підскочила страшенно — такої ніхто в тих краях і не пам'ятав. Тож не дивно, що ця колотнеча привернула ще пильнішу увагу загалу до Джой Моліно. Вона ж бо не тільки була призвідниця всього того шелесту, але й запряжного собаку мала найкращого від Чілкуту до Берінгового моря. Як чільний, або передовик, Вовче Ікло не мав собі рівних. Тому, хто поставив би його на чолі свого запрягу на останні гони, судилася б наперед перемога — це була річ безперечна. Але громада мала підсвідоме чуття міри, і ніхто не докучав Джой проханнями. Супротивні табори втішалися тим, що коли вже Вовче Ікло не дістанеться одному, то так само й другому.

А що блаженний рід чоловічий, беручи осібно й укупі, із самої своєї природи ніколи в житті не здатен осягнути всіх підступів жіноцтва, то й не дивина, що чоловіки Сорокової Милі не спромоглися розгадати бісової вдачі Джой Моліно. Згодом вони признавалися, що недооцінили цієї темноокої дочки Північної зорі, батько якої гендлював хутром у тих краях ще тоді, коли вони й гадки не мали туди податися, і яка, вперше розплющивши очі, побачила мерехтливі спалахи полярного сяйва. Далебі, місце народження не позначилося на її жіночій вдачі і не приспало в ній здатності розуміти чоловіків. І хоч ті знали, що вона грається з ними, але не могли збагнути, яка то вигадлива, тонка й хитра гра. Вони бачили тільки ті карти, що їм показувано, отож до останньої хвилини Сорокова Миля тішилася своєю сліпотою, і лише як Джой викинула вирішального козйра, всі заходилися підбивати підсумки.

На початку тижня селище виряджало Джека Гаррінгтона і Луї Савоя в дорогу. Вони були завбачливі й виїжджали заздалегідь: хотіли дістатися Нелсонової ділянки за кілька день до строку, щоб відпочити самим і дати собакам зібратись на силі перед початком перегонів. По дорозі туди вони подибували людей з Доусона, що вже виводили на стежку підставних собак; очевидячки, й там витрат не шкодували, маючи на оці мільйонний шмат.

Через два дні по від'їзді суперників Сорокова Миля почала й собі посилати підстави: спершу на сімдесят п'яту милю, тоді на п'ятдесяту і, зрештою, на двадцять п'яту. Запряги на останній перегін були пречудові й нічим не поступались один перед одним, тож, перш як пустити собак у дорогу, селище добру годину обговорювало й порівнювало їхні стійності, незважаючи на п'ятдесят градусів морозу. А в останню мить поміж гурт вкотила на своїх санках і Джой Моліно. Вона одвела набік Лона Мак-Фейна, котрий орудував Гаррінгтоновим запрягом, і, тільки-но з її уст злетіли перші слова, усі побачили, як той нараз вчудовано роззявив рота — отож ішлося, напевне, про неабиякі речі. Відтак він випряг з її санок Вовче Ікло, поставив на чолі Гаррінгтонового запрягу й пустив собак стежкою уздовж Юкону.

— Бідолашний Луї Савой! — почулось у натовпі.

Чорні очі Джой Моліно задирливо спалахнули, і вона помчала назад до батькової хатини.

Над Нелсоновою ділянкою заходила північ. Кількасот одягнених у хутра людей, промінявши всі принади теплих домівок та затишних ліжок на шістдесят градусів морозу, нетерпляче тупцяли навколо. Багато хто мав у руках кілки із своїм іменем, а напохваті — собачий запряг. На ділянку було відряджено поліційний кінний загін під орудою капітана Констентайна — доглядати, щоб гра проходила чесно. Оголосили наказ: не ставити жодного кілка, поки не спливе в небуття остання секунда доби. На Півночі такі накази мають не меншу силу, ніж воля

Всевишнього: далебі, куля дум-дум[48] чи не швидша й грізніша від самого грому небесного.

Ніч була ясна й морозна. Полярне сяйво забарвило небо мерехтливими різноколірними спалахами. Холодні хвилі рожевого світла сягнули зеніту, а широкі зеленкувато-сріблясті смуги затьмарили блиск зірок — здавалося, то могутня рука титанова звела над полюсом величні арки. І собаки, побачивши те приголомшливе видовище, голосно завили, так само як колись за давніх-давен їхні вовчі предки.

Поліцай у ведмежому кожусі поважно вийшов наперед з годинником у руці. Люди заметушилися коло собак, зводячи їх на ноги, розплутуючи й випростуючи посторонки. Претенденти на ділянку підступили до межі, міцно стискаючи свої кілки. Вони так часто переступали її, що тепер потрапили б зробити це й наосліп. Поліцай підніс руку. Скинувши з себе зайві хутра та укривала і востаннє підтягнувши паски, всі напружено чекали.

— Увага!

З шістдесяти пар рук скинуто рукавиці; шістдесят пар мокасинів міцно вперлися в сніг.

— Рушай!

Вони ринули на широку білу пустку й розбіглися в різні боки, забиваючи кілки на кожному розі, а потім — до середини, де належало поставити по два головних кілки. Відтак метнулися до санок, що стояли напоготові на кризі. Зчинився страшенний лемент і шарварок. Санки стикалися з санками, запряг набігав на запряг, собаки наїжувались, вищирювали ікла, гарчали. Між берегів вузької річечки бурхала колотнеча. Пішли в діло пуги й пужална, не розважаючи, де тварини, а де люди. До того ж кожний їздець мав коло себе купку приятелів, які допомагали йому чимдуж видобуватися з тисняви і тим тільки

збільшували метушню. Та зрештою найсильніші брали гору і, один по одному вимикаючись на вільну кригу, миттю зникали з очей попід темними урвищами берегів.

Джек Гаррінгтон наперед завбачав таку сум'ятню і чекав коло своїх санок, доки вона вщухне. Луї Савой, розуміючи, що суперник ліпше знається на перегонах, слідом за ним і собі вичікував. Лише тоді, коли гук передніших запрягів завмер удалині, вони пустили й своїх собак стежкою і за який десяток миль униз до Бонанзи вже наздогнали суперників: ті їхали низкою, майже впритул один до одного. Мало хто погукував на собак, і навряд чи хто мав надію випередити інших на такій дорозі. Санки, беручи від полозка до полозка, були шістнадцять дюймів завширшки, уторована колія — вісімнадцять; до того ж вона була така протерта, що скидалася радше на канаву з добрячий фут завглиб. Обабіч тієї колії розляглася пухнаста снігова ковдра. Якби хто надумав збочити із стежки, щоб перегнати суперників, його собаки зараз же загрузли б у снігу й поповзли, мов черепахи. Отож кожен лежав на своїх труських санках і вичікував.

У такий оце спосіб проїхали ще п'ятнадцять миль Бонанзою та Клондайком, аж до Доусона, де дорога виходила на Юкон. Там дожидали перші підстави. Та Гаррінгтоп і Савой, поклавши собі, як знадобиться, загнати до смерті свої перші запряги, виставили свіжих собак на дві-три милі далі від інших. І, поки ті метушилися, пересідаючи з санок на санки, вони залишили позаду не менш як половину суперників. Коли їхні запряги вилетіли на широкі груди Юкону, попереду них зоставалося усього з тридцять чоловіка. Тут уже було де наддати ходу. Коли восени річка замерзла, посеред крижаного громаддя лишилася смуга чистої води завширшки з милю. Крига тільки недавно скувала стрімку течію і була рівна, тверда й блискуча, мов підлога в танцювальній залі. Скоро вони вимкнулися на ту іскристу гладінь, як Гаррінгтон звівся на коліна, недбало тримаючись одною рукою за санки. Його пуга з лютим свистом гуляла по спинах собак, а у вухах їм лунало погрозливе псякування. Запряги розтяглись по крижанім просторі, і кожен напинався під усю силу. Та мало хто на

Півночі вмів так поганяти собак, як Джек Гаррінгтон. Він одразу ж почав видобуватися вперед, а Луї Савой, прийнявши виклик, одчайдушно силкувався не відстати, і його чільні собаки бігли майже впритул до суперникових санок.

Десь на півдорозі тієї крижаної бинди з берега винеслись їхні підстави. Та Гаррінгтон не задляв ходи. Вловивши мить, коли нові санки опинились упорівень нього, він з погуком перескочив на них і одразу ж пустив свіжих собак навзаводи. Їздець, що правував підставою, здолав якось викинутися набік. Савой перемінив санки тим-таки ладом, а покинуті собаки сахалися туди й сюди, натикалися на інших і зчинили на кризі чималий розколот. Гаррінгтон піддав ходу; Савой не відставав. Наприкінці крижаної дороги вони порівнялися з передовими санками. А коли вибилися на вузьку стежку між пухнатих снігових заметів, то вже самі вели перед; і весь люд Доусона, бачивши те при світлі полярного сяйва, присягався, що видовисько було знамените.

Коли шпарить мороз у шістдесят градусів, людина, не маючи вогню або якої розривки м'язам, не довго витягне. Отож Гаррінгтон і Савой вдалися до давнього припису: "Трохи проїхав — то й пробіжи". Вони схоплювалися з санок і, не відпускаючи повідків, бігли позаду, аж поки кров починала пульсувати в жилах, як звикле, й переборювала мороз, а відтак знову падали на санки і їхали дотоди, доки в тілі знов пригасало тепло. Таким ладом — трохи їдучи й трохи біжачи — вони подолали другий і третій перегони. Там, де дорога виходила на рівну кригу, Савой кілька разів намагався вивести своїх собак уперед, одначе все марно. Решта їздців, розтягнувшись довгою валкою миль на п'ять позаду, силкувалися наздогнати їх, але теж надаремне, бо тільки Луї Савой сподобився честі витримати карколомний темп, що надав Джек Гаррінгтон.

Коли вони вихопились на сімдесят п'яту милю, Лон Мак-Фейн швидко пустив підставу обіч стежки, і скоро Гаррінгтон уздрів на чолі її Вовче Ікло, як уже знав, що перемога судилася йому. Жодний запряг на всій Півночі не зміг би випередити його на тих останніх двадцяти п'яти

милях. А Савой, коли побачив, що суперників запряг веде Вовче Ікло, зрозумів свою поразку та тільки й здобувся на круте слово, що ним найчастіше споминають жінок. Проте він і далі силкувався не відстати від закурених снігом Гаррінгтонових санок, спитуючи своє щастя до кінця. На південному сході вже займалося на світ, а вони все мчали вперед, той зрадуваний, а той зажурений дивом дивним, що вчинила Джой Моліно.

Того ранку люди Сорокової Милі ще вдосвіта повилазили з-під хутряних укривал і з'юрмилися понад стежкою. Звідти вони добре бачили дорогу, що йшла проти Юконової води, аж до першого повороту декілька миль від селища. А з другого боку, за річкою, видно було й кінцеву мету перегонів — форт К'юдагі, де вже нетерпеливився агент реєстраційної контори. Джой Моліно стала осторонь і трохи далі від стежки, та, зважаючи на обставини, нікому й на думку не спало застувати їй огляд. Отож простір між нею та ледь помітною второваною смужкою зостався вільний. Чоловіки вже порозпалювали багаття і, стоячи навколо, заходили в заклади на золотий пісок та собак, причому більшість віддавала перевагу Вовчому Іклу.

— Їдуть! — зойкнув з вершечка сосни хлопчисько-індіянин.

З-за повороту Юкону, чітко видна проти снігу, вигулькнула темна цятка, і зараз же й друга. Вони дедалі більшали, а там показалися й інші такі самі цятки, проте від перших на чималій відстані. Трохи перегодя вже можна було розрізнити собак, санки та людей, що плиском лежали на них.

— Попереду Вовче Ікло! — пошепки обізвався до Джой Моліно поліційний лейтенант.

Вона задоволено всміхнулася.

— Десять проти одного за Гаррінгтона! — гукнув якийсь король з Березового ручаю, витягаючи свою торбинку.

— Ваша королева, вона платить вам не дуже великий гроші? — спитала Джой.

Лейтенант похитав головою.

— Ви має золотий пісок, га? Скільки має? — розпитувалась вона далі.

Він показав свою торбинку. Джой зміряла її бистрим оком.

— Мабуть… я кажу… сот зо два, атож? То добре. А тепер я дає вам… як це воно… натяк… Закладайте. — І вона загадково усміхнулася.

Лейтенант вагався. Він позирнув на дорогу. Обидва суперники звелися навколішки і люто підбатожували собак. Попереду був Гаррінгтон.

— Десять проти одного за Гаррінгтона! — горлав король з Березового ручаю, струшуючи своєю торбинкою лейтенантові перед очима.

— Закладайте! — наполягала Джой.

Лейтенант підкорився, знизавши плечима: мовляв, він поступається, але не велінню свого розуму, а тільки її чарам. Джой підбадьорливо кивнула головою.

Гомін ущух. Заклади перепинилися.

Поколихуючись, підстрибуючи й зариваючись у сніг, наче вітрильники в бурю, санки льотом летіли просто на них. Луї Савоєві

собаки були на рівні Гаррінгтонових санок, але в очах йому стояла безнадія. Гаррінгтон міцно зціпив зуби і не спускав погляду з дороги. Його собаки мчали вперед злагідно, потужно, несхибно, а Вовче Ікло, невидюще втупившись долі й поскиглюючи, провадив запряг пречудово.

Сорокова Миля затамувала віддих. Не чути було ані звуку — тільки хрипке сапання собак та виляски пуг.

І раптом тую тишу розітнув дзвінкий голос Джой Моліно:

— Гей! Гей-йо! Вовче Ікло! Вовче Ікло!

Вовче Ікло почув її. Він рвучко збочив із стежки і повернув до своєї господині. Весь запряг посунув за ним. Санки перехилилися набік, стали на одному полозку, і наступну мить Гаррінгтон гепнувся в сніг. Савой блискавицею промчав повз нього. Гаррінгтон звівся на ноги й дивився, як той жене через річку до реєстраційної контори. Відтак несамохіть почув позад себе чиюсь мову.

— О, він дуже добрий їздець, — пояснювала лейтенантові Джой Моліно. — Він… як це воно… надав темпу. Атож, він дуже добре надав темпу.